

materii, rozptýlenou dnes ve větším počtu předpisů, a zároveň ji i výrazně reformuje. Novinkou návrhu je obecná část (41 paragraf), zahrnující mj. zásady, daňový právní vztah, úpravu všeobecné užitečnosti (neziskovosti) a daňové odpovědnosti. Nejrozsáhlejší a první úpravou zvláštní části je nepřekvapivě daň z příjmů (§ 42–72), následovaná daní dědickou a darovací (§ 73–100) a daní z obratu (§ 101–131). Zvláštní část je uzavřena spotřební daní (§ 132–146). Návrh zákoníku doplňuje ještě návrh související prováděcí vyhlášky (Bundessteuerverordnung) o 91 paragrafu. Její právně-technicky pěkná konstrukce odkazuje v návěštích svých oddílů k jednotlivým úsekům zákoníku. Podrobnější rozbor akademického návrhu Spolkového daňového zákoníku, nehodící se rozsahem do stručné zprávy z vědeckého života, přinese autor v nejbližší době v samostatném příspěvku.

Ať už bude osud návrhu Spolkového daňového zákoníku jakýkoli, a ať už panují na jeho konkrétní ustanovení názory takové i onaké, lze mít za jisté, že nebude zapomenut a každý budoucí návrh se s ním bude muset myšlenkově poměřovat – přinejmenším z hlediska formy, konstrukce a formulací. Význam Spolkového daňového zákoníku netkví ani tak v jeho vlastních řešeních (mnohá jsou zajímavá, mnohá ovšem také vrcholně sporná), jako především *ve vysoce vytríbené formě a struktuře*. Hned několik charakteristik totiž činí návrh výjimečným: formulační preciznost, hutnost, jednoduchost a útlost, novátorská obecná část, vášnivý *boj proti ementalizaci* daňových norem výjimkami, jakož i snaha o jasnost pravidel a srozumitelnost nejen pro odborníky. Kirchhof se mj. vrací k opakovaně vyslovené myšlence, že člověkem nahlížená legitimita daně souvisí i s její jasností (jednoduchou určitelností), neměnností (stabilitou) a přiměřeností. Taková daň vejde lépe do povědomí lidí a už jasnou představou o ní je psychologicky lépe přijata. Návrh tak v mnoha ohledech představuje výzvu nepřehledným a novelami spleteným houštinám daňových norem, *výzvu k formální jednoduchosti a přehlednosti práva*, sloužícího lépe adresátům i obecnému dobru. Symposium bylo prvním výraznějším uvedením akademického návrhu zákoníku, předávajícím jej symbolicky do rukou mnoha dalším odborným debatám i všeobecným veřejným polemikám.

Mgr. Jan Kober

Ústav státu a práva AV ČR, v. v. i.

Letní škola katedry dějin „Dědické právo v proměnách věků“

Ve dnech 25.–27. 9. 2012 se v prostorách Právnické fakulty Masarykovy univerzity proběhl již 4. ročník letní školy katedry dějin státu a práva, tentokrát na téma Dědické právo v proměnách věků. Téma bylo zvoleno s ohledem na nový občanský zákoník, který zcela zásadním způsobem mění podobu dědického práva. Toto si zjevně uvědomili i studenti, jelikož zájem vysoce překračoval šedesát míst, které činily kapacitu letní školy. Mezi posluchači nebyla zastoupena pouze právnická fakulta Karlovy univerzity. Naopak přednášející byli převážně mladí vědečtí pracovníci a doktořandi všech českých právnických fakult a Slovenská republika byla zastoupena přednášející z Trnavské univerzity v Trnavě.

Přednesené příspěvky měly studentům osvětlit jednak vývoj, jednak historické souvislosti dědického práva a jeho institutů. Některé z příspěvků byly zaměřeny pouze historicky na vymezené období či institut, jako když Miroslav Frýdek (MU) hovořil na téma *Aspekty římského dědického práva – předpoklady vzniku dědického práva, testovací způsobilost osob alieni iuris a ztráta dědictví v důsledku odsouzení* nebo Vilém Knoll (ZČU), který se věnoval problematice intestátní posloupnosti v českém středověkém právu. I tyto ryze historické přednášky však byly pro studenty přínosem, neboť jim přiblížily samotné pozadí vědecké práce, např. když Adriana Švecová (Trnavská univerzita v Trnavě) představila výsledek své dlouhodobé práce s pramenným materiálem v archivu v Trnavě v příspěvku *Mestský závet a jeho právne uchopenie v novovekom práve platnom na Slovensku*. Zároveň mohly ukázat ošemetnost terminologie, která, přestože i ve středověku je latinská,

nemusí být obsahově totožná s termíny, jež užívá právo římské. Toto názorně demonstrovala Naďa Štachová (MU), která hovořila na téma *Šlechtické testamentsy v listinné praxi českých zemí do roku 1306*.

Ukázalo se rovněž, že některé staré a na první pohled až paradoxní instituty pocházející z doby starověkého světa, dodnes mohou existovat, byť ve velmi omezené míře. Takovým institutem je například levirát, o kterém mimo jiné hovořila Michaela Knollová (MU) v příspěvku *Stereotypy a specifika v dědickém právu vybraných zemí starověkého světa*.

Pokud se však naše moderní právo inspirovalo právem starověkým, tak jednoznačně právem římským. Klady i záporů této inspirace ukázalo hned několik příspěvků. Pavel Salák jr. (MU) představil vybrané *Zásady římského práva dědického a jejich odraz v novodobých kodifikacích*. Na tento trochu obecněji ladění referát pak s konkrétními užšími tématy navázaly další přednášející. Kamila Bubelová (UPOL) rozebrala kazuistiku dědických sporů v Římě a porovnávala ji s případy prvorepublikovými i současnými. Petr Dostalík (UPOL) se pro změnu věnoval základní obsahové náležitosti testamentu – dědické instituci. Znovu vracející se institut odkazu pak představil Radek Černoch (MU). Podobně učinila i Lenka Jeřábková (MU) v případě dalšího institutu, který přináší nový občanský zákoník, kterým je *Dědická smlouva*. Tímto došlo i k přesunu k dalšímu inspiračnímu zdroji, a to ke kodifikacím 19. a 20. stol. – především ABGB a BGB. V této linii také pokračoval Ondřej Horák (UPOL) s příspěvkem na téma *Ochrana nepominutelných dědiců a povinný díl*. Dědické právo let 1950–1989, ale i s přesahem do současnosti představil Jan Hurdík (MU). Jeho přednáška ovšem nebyla zaměřena pouze na právo dědické, ale v obecné podobě nastínil kontinuitu NOZ s ABGB a Osnovou občanského zákoníku z r. 1937 a naopak diskontinuitu s občanskými zákoníky let 1950–1989, resp. do současnosti. Vedle toho upozornil i na případné souvislosti s jinými zákoníky, zejména s francouzským *Codem civil*. Z hlediska práva dědického vyzvedl především fakt, že nový občanský zákoník opět jednoznačně preferuje vůli zůstavitele. Současný zákoník totiž umožňuje dědicům rozdělit si dědictví dohodou, bez ohledu na zůstavitelovu poslední vůli. Přestože přednáška se zaměřovala svou podobou spíše na obecně teoretická východiska právní úpravy, pro studenty byl přínosem především fakt, že se přednášející nesoustředil jen na právní úpravu, ale i na motivaci zákonodárce k dané úpravě a k důsledkům toho kterého přístupu. Zabýval se tím, zda dané tendence jsou např. projevem řečneme „módního“ vlivu, nebo naopak jsou důsledkem změn ve společnosti. Ukázal však také, že podoba dědického práva, může svou povahou vést k přerozdělení majetku tak, že ovlivní i skladbu společnosti jako takové.

Poslední den letní školy ještě Jaromír Tauchen (MU) přiblížil dědické právo v nacistickém Německu a následně Jan Šejdl (UK Praha) ve stručnosti představil podobu dědického práva ve Francii. Pomyslným zlatým hřebem pro studenty bylo vystoupení Alice Sedlákové (notářka, Brno), která studentům místo teorie přiblížila praxi notáře v dědickém řízení. Upozornila, že notář se při výkonu své praxe bez matematiky neobejde a na příkladu demonstrovala jakým způsobem se mají počítat dědické díly. Její vystoupení se tak těšilo velkému zájmu i co do dotazů. Studenty zajímala především problematika vydědění – vydědovací důvody a dokazování, zda byl ten který důvod oprávněný či nikoliv. Podobně velkou pozornost budila i problematika kolace zejména ve vztahu k termínu „obvyklý dar“. Řešila se otázka, zda je možno považovat např. auto za obvyklý dar. Bylo upozorněno, že kritériem obvyklosti je situace v dané rodině, tedy pokud by šlo o bohatou rodinu, kde je obvyklé dávat velmi drahé dary, mohlo by i auto být skutečně hodnoceno jako dar obvyklý.

Se zájmem se setkal i doprovodný program – právně historická a právně archeologická procházka městem Brnem. Krom samotných dějin města a významných budov (např. budovy zemského sněmu, prvorepublikového nejvyššího soudu), byla představena i historie PrF MU a jejích sídel v průběhu její existence od založení, přes znovuoživení koncem šedesátých let 20. stol. až po současnost.

Texty většiny přednášek byly publikovány v tematickém čísle *Časopisu pro právní vědu a praxi* (3/2012).

JUDr. Pavel Salák jr. Ph.D.

Právníká fakulta Masarykovy univerzity